

torusů v populaci Československa, na území SSSR tvořili významnou část tamního československého vojska (začátkem roku 1943 téměř 50 %, koncem roku 1944 25 %). Jak ukázal ve svém příspěvku prof. Milan Hauner z University of Wisconsin-Madison, přesto se v koncepci poválečného

Československa již v průběhu války bohužel nenašlo pro Podkarpatskou Rus místo. Řada vystupujících se proto také zabývala vývojem situace na území Podkarpatské Rusi za války a zejména různými aspekty pozadí jejího připojení k Sovětskému svazu.

V rámci této části konference byla

na půdě Užhorodské národní univerzity otevřena ukrajinská verze výstavy *Občané Podkarpatské Rusi v boji za svobodu Československa*. Součástí doprovodného programu byla i prohlídka československých památek v Užhorodě.

Jiří Plachý, Prokop Tomek

Milena Jesenská biografie, historie, vzpomínky

Česko-německá konference, Praha

Ve dnech 20.–21. října 2014 se konala v komorním prostředí Rakouského kulturního fóra v Praze česko-německá konference věnovaná osobnosti Mileny Jesenské. Ve spolupráci s českým Historickým servisem ji uspořádal Památník Ravensbrück (Stiftung Brandenburgische Gedenkstätten – Mahn- und Gedenkstätte Ravensbrück) u příležitosti 70. výročí její tragické smrti. Konference navazovala na putovní výstavu, která byla v květnu letošního roku otevřena v Ravensbrücku a v současné době je k vidění v městském muzeu v Drážďanech.

Milena Jesenská byla především na Západě dlouho známa jen jako přítelkyně Franze Kafky a adresátka jeho dopisů. Její osobnost však byla mnohovrstevnatá a přátelství s Kafkou, jakkoliv pro oba přínosné a inspirativní, pro ni bylo spíše epizodickou záležitostí. (Příliš známo není např. to, že Jesenská byla první Kafkovou překladatelkou do češtiny.) Pocházela z „dobré“ pražské rodiny univerzitního profesora Jana Jesenského, do níž se narodila roku 1896. Na dívčím gymnáziu Minerva získala slušné vzdělání a ve 20. letech pracovala jako novinářka. Později, tak jako řada jiných českých intelektuálů, propadla komunistické utopii, od níž se však relativně brzy (na rozdíl od jiných) dokázala oprostít. Koncem 30. let působila jako výkonná redaktorka Peroutkovy *Přítomnosti*, kterou v kritických letech 1938–1939 v podstatě vedla. Hned po okupaci se zapojila

do protinacistického odboje. Působila v okruhu vydavatelů tehdy největšího českého ilegálního časopisu *V boji!*, do nějž sama přispívala, a pomáhala osobám, kterým hrozila perzekuce. V listopadu 1939 byla zatčena Gestapem a v následujícím roce odeslána do ženského koncentračního tábora Ravensbrück, kde také 17. května 1944 zemřela.

První referát spisovatelky a publicistky Aleny Wagnerové byl věnován nedávnému objevu čtrnácti dopisů Mileny Jesenské z doby jejího věznění v Praze, Drážďanech a Ravensbrücku (který učinila polská badatelka Anna Militz ve fondech ABS). Lucyna Darowski z univerzity v Bielefeldu se zamyslela z genderové perspektivy nad odcizením obrazu Mileny Jesenské v evropské kulturní vzpomínce, redaktorka Lenka Penkalová přiblížila Mileniny začátky v české žurnalistice, což jsou zároveň začátky působení žen v této u nás dosud výlučně mužské profesi. Publicistka Marta Marková žijící v Rakousku se zaměřila na život Jesenské ve Vídni v letech těsně po skončení první světové války, kam následovala svého prvního manžela, spisovatele Ernsta Pollaka, a v Drážďanech, kde pobývala několik měsíců u svých přátel. Ředitelka drážďanského Památníku Münchner Platz Brigit Sack naopak hovořila o Milenině druhém, tentokrát nedobrovolném pobytu v Drážďanech: tamní věznice se stala přestupní stanicí před její deportací do koncentračního tábora. Příspěvek ředitelky Pa-

mátníku Ravensbrück Insy Eschebach byl věnován téměř čtyřletému pobytu Jesenské v tomto koncentračním táboře. První den konferenčního jednání zakončila Pavla Plachá z Historického servisu. Také její příspěvek pojednával o osudech Mileny Jesenské v letech 1940–1944. Byl však zasazen do celkového kontextu společenství českých vězenkyň v Ravensbrücku. Češky zde tvořily jednu z nejpočetnějších a také „nejvlivnějších“ skupin, která však byla – především zásluhou komunistických vězenkyň, jež neváhaly využít tohoto prostředí k vyřizování starých politických účtů – vnitřně značně diferencovaná.

Druhý den zazněly další tři referáty – Amélie zu Eulenburg z Památníku Ravensbrück shrnula současné představy a různé přístupy veřejného povědomí (nejen) k osobnosti Mileny Jesenské. Přehlednou historii recepce její osobnosti od konce války až do počátku 90. let 20. století podala v mimořádně zajímavém příspěvku historička Marie Jirásková. Oficiální část jednání uzavřel příspěvek senátora PČR Petra Pitharta věnovaný politickým reportážím Mileny Jesenské, uveřejněným v průběhu jara a léta 1938 na stránkách *Přítomnosti*. Účastníci konference měli možnost zhlédnout německý dokumentární film *Kouřimská 6: Milenas letzte Adresse* a v návaznosti na něj se zúčastnit tematické procházky „Po pražských stopách Mileny Jesenské“.

Jiří Plachý